

Pablo Heras-Casado in Granada

TERUG NAAR ZIJN SPAANSE ROOTS

Het Alhambra

De Spaanse dirigent PABLO HERAS-CASADO verblijft het grootste deel van het jaar in het buitenland, maar keert zodra hij kan terug naar zijn geboortestad Granada. De dirigent heeft een enerverende zomer achter de rug.

Naast zijn rol als directeur van het Internationaal Muziek en Dans Festival Granada nam hij een album op met balletmuziek van Manuel de Falla.

“De Falla is meer dan repertoire voor zwoele zomeravonden.”

Tekst: INGE JONGERMAN

Foto's: DARIO ACOSTA, FERMÍN RODRIGUEZ, SHUTTERSTOCK

Als kind was het

labyrint van eeuwenoude straatjes in de Moorse wijk van Granada de ideale speelplek voor Pablo Heras-Casado. Aan één van die smalle steegjes ligt het voormalige woonhuis van Manuel de Falla. Voor Heras-Casado de ultieme locatie voor de presentatie van zijn album met De Falla's balletmuziek *El Sombrero de Tres Picos* en *El Amor Brujo*. Het huis waar De Falla tussen 1922 en 1939 woonde, is tegenwoordig een museum: het Casa-Museo de Manuel de Falla. In het witte huis met azuurblauwe luiken lijkt het alsof de tijd heeft stilgestaan. Op het eiken dressoir staat de schrijfmachine waarop De Falla duizenden brieven typte en aan de muur hangt Pablo Picasso's ontwerp voor de kostuums van het ballet *El Sombrero de Tres Picos*. Alledaagse gebruiksvoorwerpen als tandenstokers en scheermesjes liggen zo uitgestald, dat het lijkt alsof de componist ieder moment kan binnenlopen. “Het is bijna niet te bevatten dat De Falla hier aan tafel zat met kunstenaars als Picasso en Federico García Lorca”, vertelt Heras-Casado. “Maar hij verkeerde in dat soort kringen. In 1922 organiseerden De Falla en García Lorca in het Alhambra een zangcompetitie voor *Cante Jondo*-zigeunerliederen. Deze intellectuelen brachten de muziek van arme zigeuners uit grotwoningen, die werden behandeld als tweederangs burgers, naar de buitenwereld. Een radicaal statement in die tijd.” »

Paspoort

PABLO HERAS-CASADO

Geboren: 1977, Granada

Opleiding: Orkestdirectie aan het conservatorium van Granada en kunstgeschiedenis aan de universiteit van Granada

Prijzen: 2007: winnaar Lucerne Festival Conductor's Competition
2011: Medal of Honours van de stad Granada

2018: Label of the Year bij de Gramophone Awards voor album *Die neue Romantik* van harmonia mundi

Carrière: Maakte talloze opnamen en tournees met het Freiburger Barockorchester. Gastdirigent bij Teatro Real in Madrid en ere-dirigent van het Orchestra of St. Luke's, waarvan hij van 2011 tot 2017 chef-dirigent was
2017: directeur van het Internationaal Muziek en Dans Festival Granada

2018/2019: artist in residence bij de *NTR ZaterdagMatinee*-serie in het Concertgebouw

GEEN NOOT 'NORMAAL'

Volgens Heras-Casado hoort De Falla's naam thuis in het rijtje van Stravinsky, Debussy en Ravel. Componisten die De Falla regelmatig ontmoette in de periode dat hij in Parijs woonde. Het is dan ook Heras-Casado's missie om de wereld ervan te overtuigen dat De Falla's repertoire meer is dan vrolijke dansmuziek. "Ik vind het nog steeds onbegrijpelijk dat zijn muziek voornamelijk tijdens zomerfestivals te beluisteren valt. Zijn werk wordt vaak geassocieerd met clichés als castagnetten en roffelende voeten van flamencodansers, terwijl zijn repertoire juist heel diepgaand is. De Falla was geen *pleaser*, hij wilde shockeren. Luister maar eens naar *El Amor Brujo* en *El Sombrero de Tres Picos*, twee balletten waarin iedere noot een bepaalde spanning heeft. De complexe ritmes en verschillende instrumentaties geven zijn muziek een overweldigende kleur. Vooral in *El Sombrero* is geen noot 'normaal'."

Aan het album, dat Heras-Casado maakte voor het platenlabel harmonia mundi, werken het Mahler Chamber Orchestra, mezzosopraan Carmen Romeu en zangeres Marina Heredia mee. "Ik krijg weleens de vraag waarom ik voor deze opname niet voor een Spaans orkest gekozen heb. Daarop antwoord ik steevast: 'Dan mag ik als Spanjaard toch ook geen Russisch repertoire dirigeren?' De musici van het Mahler Chamber Orchestra kijken met een open blik naar wat er op hun lessenaar staat. Dat werd me nogmaals duidelijk toen een violist tijdens een repetitie opmerkte dat de partituur van *El Sombrero* hem aan Stravinsky deed denken."

Heras-Casado kent talloze anekdotes over de Spaanse componist. "Wat leuk is om te weten, is dat de beroemde Russische impresario Sergej Diaghilev begin twintigste eeuw aan De Falla vroeg of hij balletmuziek wilde componeren voor de Ballets Russes. Omdat De Falla volop bezig was met zijn opera *La Vida Breve* wees hij zijn verzoek af. Vervolgens benaderde Diaghilev zijn Russische collega Igor Stravinsky en die kwam met een idee voor het ballet *Le Sacre du Printemps*."

SPROOKJESACHTIGE SETTING

Inmiddels stijgt tijdens het gesprek in Granada het kwik naar veertig graden. De schaduw van de citrusbomen in de achtertuin van het museum zorgen voor enige verkoeling. Heras-Casado heeft nog een lange dag voor de boeg, want die avond dirigeert hij het slotconcert van het Internationaal Muziek en Dans Festival Granada. Sinds twee jaar is hij directeur van het festival, dat zijn oorsprong vond in het jaar 1883. Niet de minsten traden op tijdens het festival: van Arthur Rubinstein, Herbert von Karajan tot aan Jessye Norman. "Het rare is dat het festival niet eens zo bekend is en zelfs veel Spanjaarden er nog nooit van hebben gehoord. Dat is, denk ik, omdat we hier soms te veel voor lief nemen wat we hebben. Granada is een prachtige historische stad met een schat aan cultuur. »

Manuel de Falla (1876-1946)

“DE FALLA ZAT HIER
GEWOON AAN TAFEL
MET PICASSO”

Soms lijkt het alsof de inwoners dit geheim proberen te houden. Als directeur én musicus vind ik het een uitdaging om Granada internationaal op de kaart te zetten. We zitten uiteraard niet te wachten op Venetiaanse toestanden, maar ik denk wel dat meer mensen mogen genieten van onze culturele erfenis.”

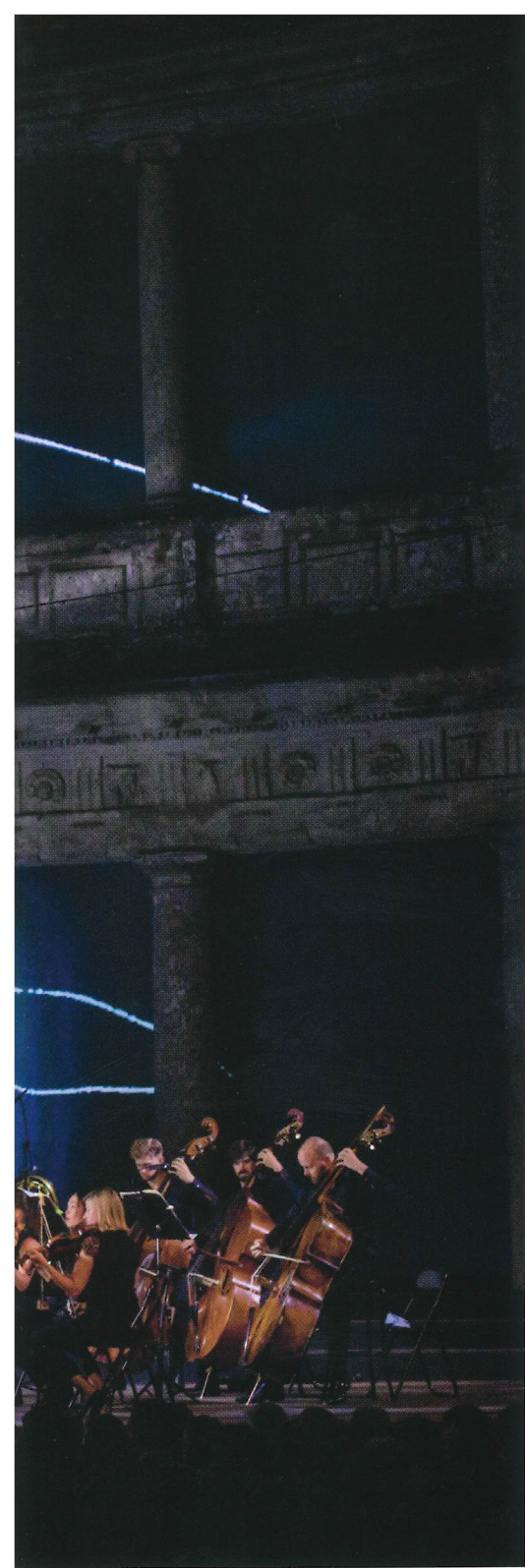
De concerten van het festival vinden plaats op diverse locaties in de sprookjesachtige omgeving van het Alhambra. In het voormalige fort en paleis, dat op de Werelderfgoedlijst staat van UNESCO, kun je dagen ronddwalen. De islamitische invloed van de Moorse sultans, die er vanaf de dertiende eeuw neerstreken, is te bewonderen in rijkversierde feestzalen vol mozaïeken en geglazuurde tegeltjes. In de binnentuinen zorgt het ingenieuze watersysteem met kanaaltjes, vijvers en

fontein al eeuwen voor verkoeling. “Ik kan me geen mooiere concertlocatie voorstellen dan het Alhambra. Dat, in combinatie met ons aanbod van musici en dansers, zorgt ervoor dat we zeker niet onderdoen voor een festival als de Salzburger Festspiele.”

OMRINGD DOOR MUZIEK

Vanwege de hitte is het in de tuin van het Casa-Museo de Manuel de Falla niet meer uit te houden, dus verplaatsen we ons naar de lobby van een naastgelegen hotel. Het gebouw grenst aan de botanische tuinen van het Alhambra en vanaf het terras kijk je uit over de uitlopers van de Sierra Nevada. Het blijkt lastig om ons gesprek te vervolgen, want om de haverklap komen er bekenden voorbij, die allemaal een praatje willen maken met de dirigent.

Ondanks dat zijn familie hem niet meenam naar concerten, werd Heras-Casado op jonge leeftijd omringd door muziek. “Cultuur maakt een belangrijk onderdeel uit van het sociale leven in Granada. In mijn studententijd ging ik ieder weekend naar de grotten in Sacromonte waar de zigeuners flamenco-optredens gaven. Daarnaast was ik vrijwilliger bij het Internationaal Muziek en Dans Festival Granada, waardoor ik gratis concerten mocht bijwonen.”

Tegenwoordig staat de dirigent bekend om zijn brede repertoirekennis. Hij is vaste gastdirigent bij Opera Teatro Real in Madrid en met het Freiburger Barockorchester stort hij zich dikwijls op oude muziek. Van 2011 tot 2017 was Heras-Casado chef-dirigent van het Orkest van St. Luke’s in de New Yorkse Carnegie Hall, een orkest waar hij nog regelmatig terugkeert. Ook in Nederland is hij geen onbekende; hij stond onder meer voor het Koninklijk Concertgebouworkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Afgelopen seizoen was hij artist in residence bij de *NTR ZaterdagMatinee*. “Ik ben graag in Nederland en dan vooral in Amsterdam. Ik houd van deze stad met zijn ontelbare fietsers en bootjes op de grachten. Amsterdam heeft karakter en veel cultuur: het voelt er een beetje als thuis.”

IN HET WATER GEVALLEN

Inmiddels is het half elf’s avonds en in het Paleis van Karel V, dat onderdeel uitmaakt van het Alhambra-complex, druppelt het publiek naar binnen. De maan verlicht de cirkelvormige patio, die wordt geflankeerd door Ionische en Dorische zuilen. Op het programma staat onder meer De Falla’s *El Sombrero de Tres Picos* en het – op het Alhambra geïnspireerde – *Vioolconcert* van Péter Eötvös. Onder luid applaus betreden Heras-Casado en de musici van het Mahler Chamber Orchestra het podium. Het getik van de *abanicos* (Spaanse waaiers) doet mee met het ritme van het orkest.

Na de pauze klinken de twee orkestsuites uit *El Sombrero de Tres Picos*. Het ballet dat de Ballets Russes in Londen honderd jaar geleden in première bracht. Ditmaal uitgevoerd in het Paleis van Karel V, op de plek waar De Falla ooit zelf rondliep en concerten organiseerde. Voor het laatste spektakelstuk van het festival heeft de organisatie alles uit de kast gehaald.

Achter het orkest hangen doeken waarop projecties verschijnen van de kunstenaar Frederic Amat, die zijn tekeningen inspireerde op de kostuumontwerpen van Picasso. Door de verlichting veranderen de zuilen van kleur. Maar dan begint het opeens te druppelen en te waaien. Het regent! De musici rennen het podium af en met man en macht worden grotere instrumenten als pauken, vleugel en harp bedekt met zeilen. In een hoekje naast het podium staat Heras-Casado er teneergeslagen bij.

Het concert is ten einde, maar de volgende dag laat de dirigent weten dat De Falla nog meer van zich zal laten horen. En dan niet alleen in de buitenlucht. «

Heras-Casado heeft nog altijd een huis in zijn geboortestad. Het pand ligt middenin het Albaicín, de oude Moorse wijk die is gebouwd op een naastgelegen heuvel van het Alhambra. “Ik kom hier een paar keer per jaar voor afspraken met de organisatie en sponsors van het festival. En natuurlijk om mijn vrienden en ouders te zien.”

Zijn liefde voor klassieke muziek kreeg Heras-Casado niet van huis uit mee. Na lang aandringen kochten zijn ouders een piano voor hem, die ze vervolgens een jaar lang afbetaalden. Naast piano-spelen, hield de jonge Heras-Casado van zingen en dirigeerde hij vanaf zijn zestiende een aantal koren. “Ik had in die tijd nauwelijks iets te besteden, dus maakte ik kopieën van originele muziekpartituren uit de bibliotheek. Met het kleine beetje geld dat ik verdiende, liet ik flyers drukken die ik zelf overal in de stad ophing.”

Manuel de Falla - El Sombrero de Tres Picos, El Amor Brujo. Mahler Chamber Orchestra, Marina Heredia o.l.v. Pablo Heras-Casado, harmonia mundi HMM902271